

Truy cập Internet trong các thư viện công cộng: Sự đầu tư cho lĩnh vực số hóa và các kỹ năng của thế kỷ 21 copy

Trên thế giới, chính phủ các nước có đầu tư cho thư viện công cộng để cung cấp các công nghệ truyền thông và thông tin (ICT) đều đã nhận thấy kết quả của sự đầu tư này – rất nhiều các kết quả tích cực liên quan đến sự phát triển của cộng đồng.

Mở đầu

Các mục tiêu phát triển và các chương trình của thế kỷ 21 đòi hỏi nhiều nỗ lực để kiểm soát được các nguồn thông tin trực tuyến Internet đã phát triển và không ngừng lớn mạnh trong vòng 50 năm qua – điều đó phản ánh tầm quan trọng của thông tin nhưng bản thân nó cũng tạo ra nhu cầu ngày càng gia tăng về thông tin trong mọi lĩnh vực và ở mọi nơi trên thế giới. Tuy nhiên, khả năng truy cập vẫn thể hiện sự tụt hậu, chỉ có 35% dân số thế giới – 35% của 7 tỷ người mới được sử dụng mạng Internet. Sự thiếu hụt về cơ hội tiếp cận tri thức, cơ hội sản xuất và phổ biến thông tin hiện đang cản trở một bộ phận trong nhóm dân cư nghèo nhất trên thế giới trong việc nắm bắt những thử thách khắc nghiệt nhất.

Báo cáo đặc biệt năm 2011 về Tự do biểu đạt được đệ trình lên Ủy ban Nhân quyền của LHQ đã tuyên bố: Tiếp cận Internet là yếu tố căn bản thiết yếu trong việc thúc đẩy nhân quyền. Chính phủ một số quốc gia: Estonia, Phần Lan, Pháp, Hy Lạp và Tây Ban Nha đã chính thức công nhận tiếp cận Internet là nhân quyền để các công dân được cung cấp thông tin, sử dụng thông tin và các dịch vụ trực tuyến cần thiết trong đời sống ở thế kỷ 21.

Trong thời buổi khi mà việc sử dụng Internet giữ vai trò quan trọng trong việc tiếp cận các dịch vụ công cộng, thông tin y tế, các dịch vụ tài chính và giáo dục, hiển nhiên là chính phủ các nước đang phát triển luôn triển khai những hoạt động và thực thi các kế hoạch để đưa Internet tới gần 2/3 dân số thế giới mà hiện tại vẫn chưa được sử dụng Internet. Thậm chí, ở các quốc gia phát triển như Hoa Kỳ, gần 40% tổng số người làm nội trợ trong gia đình cũng không được sử dụng dịch vụ Internet tốc độ cao. Ở thế giới của các quốc gia đang phát triển, mạng Internet được những người thuộc tầng lớp có thu nhập cao, học hành bài bản, sinh sống ở các khu vực thành thị sử dụng một cách quá tải. Những tiến bộ mới về công nghệ chỉ càng làm cho sự phân cách về mặt số hóa trở nên tồi tệ hơn.

Tại thời điểm ngân sách hạn hẹp, chính phủ các nước cần tìm ra cách thức tiết kiệm chi phí, thông minh hơn và hiệu quả hơn để đảm bảo rằng người dân nhận thức được tiềm năng của chính họ thông qua việc tiếp cận với Internet.

Tạo ra sự kết nối hơn là tiếp cận Internet đơn thuần

Mọi người đều cần đến thông tin và chính phủ các nước cần người dân nước họ được tiếp cận với thông tin. Với nhu cầu về thông tin trực tuyến ngày càng gia tăng, những người không có đủ điều kiện kinh tế hoặc không được hưởng lợi từ các điểm truy cập Internet tư nhân sẽ cần đến các điểm dịch vụ công – nơi mà nhu cầu về thông tin trực tuyến của họ được đáp ứng. Những địa chỉ này luôn cần được ổn định, phải là các cơ sở có uy tín, có đội ngũ nhân viên được trang bị các kỹ năng có thể hướng dẫn và hỗ trợ tốt cho người dùng, đặc biệt là những người thuộc con số ước tính là 4,5 tỷ người mà trước đây chưa hề được sử dụng Internet.

Khi các cơ quan đã ưu tiên cho việc tiếp cận thông tin và hoạt động học tập, các thư viện công cộng có thể trở thành những thành tố chủ chốt trong chiến lược của chính phủ để cung cấp dịch vụ Internet toàn cầu. Trước thực tế đại bộ phận người dân không được sử dụng Internet đều là những người có thu nhập thấp, không có nhiều cơ hội học tập, các điểm truy cập Internet công cộng cần phải chú trọng vào việc kiến tạo tri thức và các kỹ năng máy tính để tất cả mọi người đều có thể sử dụng Internet.

Một nghiên cứu gần đây của các thư viện với tư cách các đơn vị cung cấp dịch vụ tiếp cận Internet cho thấy: Người sử dụng thư viện có xu hướng tiếp cận nhiều hơn với các thông tin có liên quan đến sức khỏe, chính phủ, ngôn ngữ và văn hóa hơn những người sử dụng Internet tại các điểm dịch vụ công khác. Đối tượng sử dụng thư viện công cộng cũng thừa nhận sự tác

động mang tính tích cực lớn hơn của Internet đến cuộc sống của họ trong các lĩnh vực như y tế, giáo dục, tiết kiệm thời gian, thu nhập và tiết kiệm tài chính.

Với những chính sách và sự ủng hộ đúng đắn, các thư viện có thể được xem như là các đơn vị bền vững, sử dụng chi phí hiệu quả đối với hoạt động truy cập Internet. Không phụ thuộc vào quy mô hay cấp độ phát triển, hầu hết các quốc gia trên thế giới đều có các thư viện công cộng. Thực tế, trên thế giới có khoảng 320.000 thư viện công cộng và 73% trong số chúng thuộc các quốc gia đang phát triển và các quốc gia đang trong quá trình chuyển đổi. Trên cương vị của các nhà đầu tư và quản lý các thư viện công cộng, chính phủ và chính quyền địa phương cần quan tâm đến việc các thư viện công cộng có hoàn thành nhiệm vụ hay không và phải đảm bảo nguồn kinh phí cấp cho các thư viện để đáp ứng nhu cầu của địa phương.

Vai trò hiện đại của thư viện công cộng đã được nâng lên thành những trung tâm phục vụ cho các thay đổi về mặt kinh tế - xã hội. Đội ngũ cán bộ thư viện được đào tạo bài bản giúp cho bạn đọc của thư viện tìm và sử dụng được những thông tin trực tuyến như một công cụ để phát triển, nâng cao năng lực và kiến thức của bản thân về các vấn đề sức khỏe, giáo dục, nông nghiệp, môi trường và tạo ra thu nhập. Ví dụ, các thư viện công cộng thực hiện việc tập huấn cho công nhân trồng cà phê và ngư dân cách sử dụng Internet. Thư viện công cộng còn giúp đỡ mọi người tiếp cận thông tin về sự phát triển ở độ tuổi mầm non và vấn đề dinh dưỡng, về HIV/AIDS và sức khỏe sinh sản. Và thư viện công cộng cũng tạo cơ hội cho mọi người tiếp cận với những thông tin về canh tác hữu cơ cũng như chỉ cho con người cách ứng phó với biến đổi khí hậu và nạn phá rừng.

Một nghiên cứu liên quan đến nhận thức về các thư viện công cộng ở châu Phi đã cho thấy:

Trong khi hầu hết mọi người đều tin rằng các thư viện công cộng có tiềm năng đóng góp cho sự phát triển của cộng đồng thì hầu hết các thư viện đó đều không có đủ các tài liệu và không được trang bị đầy đủ các trang thiết bị công nghệ. Mặc dù không đủ các tài liệu có nội dung được cập nhật nhưng tất cả các nhóm đối tượng tham gia điều tra đều cho rằng thư viện cần thiết cho mọi cá nhân và cả cộng đồng. Những kết luận kể trên đều hướng đến viễn cảnh về tác động thu được nếu thư viện công cộng nhận được sự hỗ trợ lớn hơn từ phía chính phủ.

Căn cứ trên những gì mà thư viện công cộng đóng góp, sự kỳ vọng của cộng đồng vào nguồn ngân sách thường xuyên cấp cho các nhân viên thư viện và để bổ sung nguồn lực thông tin, chính phủ cần có tầm nhìn xa hơn cho sự đầu tư vào các thư viện công cộng – các cơ quan mà họ đã cấp kinh phí – coi đó như là một nguồn kinh phí cơ bản để thực hiện các hoạt động đào tạo, tập huấn về sử dụng Internet cho cộng đồng.

Thư viện – các điểm truy cập Internet công cộng – các ví dụ từ khắp nơi trên thế giới.

Trên thế giới, chính phủ các nước có đầu tư cho thư viện công cộng để cung cấp các công nghệ truyền thông và thông tin (ICT) đều đã nhận thấy kết quả của sự đầu tư này – rất nhiều các kết quả tích cực liên quan đến sự phát triển của cộng đồng.

Chilê

Năm 2003, chiến dịch Tri thức số hóa quốc gia được phát động với mục tiêu: đạt được con số 500.000 người dân Chilê được tập huấn về ICT vào năm 2005, phần lớn là thông qua mạng lưới của hơn 300 thư viện công cộng. Khởi điểm của chiến dịch này chưa đến 8% các thư viện công cộng Chilê cho phép sử dụng công nghệ miễn phí.

Với các nỗ lực trên phạm vi toàn quốc gia, trong đó phải kể đến sự hợp tác với các công ty chuyên về phần mềm, Internet và các công ty khác, hàng triệu người dân Chilê đã được hưởng lợi từ chương trình này. Các hoạt động tập huấn miễn phí đã giúp cho người dân Chilê khởi nghiệp kinh doanh, tìm kiếm các thông tin thị trường và phát triển các kỹ năng công nghệ để nâng cao năng lực cạnh tranh trong công việc của họ. hiện tại, chỉ riêng mạng lưới thư viện công cộng BiblioRedes đã thực hiện hơn 10 triệu buổi học về Internet và máy tính, hỗ trợ cho các học viên tham gia các khóa học trên và xây dựng được hơn 6.000 trang web địa chỉ.

Chương trình BiblioRed của Chilê không chỉ cải thiện nhận thức của người dân về thư viện mà còn có tác dụng góp phần

tăng 25% tổng số lượng thư viện công cộng trên cả nước kể từ thời điểm bắt đầu chương trình.

Jamaica

Cơ quan Dịch vụ thư viện Jamaica (JLS) – cơ quan chính phủ chịu trách nhiệm quản lý các thư viện công cộng trên quốc đảo này, đảm nhiệm một trọng trách mang tính thử thách nhưng cũng không kém phần thú vị: Giảm thiểu khoảng cách về công nghệ số hóa để thúc đẩy sự phát triển của mỗi cá nhân, cộng đồng và quốc gia. Thông qua kế hoạch phát triển chiến lược 2006-2011, chương trình này đã thực hiện việc lắp đặt máy tính mới cho hơn 100 thư viện công cộng. Theo báo cáo của một số thư viện: Việc sử dụng máy tính và Internet đã tăng lên gấp đôi trong năm vừa qua, một phần là nhờ việc tập huấn công nghệ này hướng tới các đối tượng thanh niên và người trưởng thành.

Moldova và Ba Lan

Moldtelecom, cơ quan điều hành quốc gia về truyền thông của Moldova đã tiến tới một thoả thuận là không chỉ kết nối Internet cho các thư viện công cộng mà còn giảm chi phí kết nối và phí sử dụng. Điều này cho phép hàng nghìn người dân Moldova tiếp cận được những thông tin cần thiết, đặc biệt là các dịch vụ công được triển khai (thuộc một chương trình hành động mới của Chính phủ Moldova).

Hơn 3.500 thư viện công cộng ở Ba Lan có thể cho phép bạn đọc sử dụng dịch vụ Internet miễn phí và số lượng các thư viện được kết nối Internet thoả thuận giữa Bộ Văn hóa và Di sản quốc gia với Bộ hành chính và Số hóa, Quý phát triển xã hội thông tin cùng Công ty Viễn thông Orange Polska đã cho phép hàng triệu bạn đọc thư viện Ba Lan được truy cập Internet miễn phí.

Uganda

Thư viện công cộng Hoima của Uganda cho phép truy cập Internet miễn phí và triển khai tập huấn miễn phí cho cán bộ y tế và cộng đồng nhân dân. Với tên gọi “Nâng cao sức khoẻ của cộng đồng cùng ICT” – đây là chương trình có sự kết hợp của một loạt các buổi thuyết trình và chiếu phim cho mọi người – chương trình đã mang lại kết quả đáng ngạc nhiên: Chỉ sau 2 năm triển khai dịch vụ, theo nghiên cứu điều tra, tỷ lệ người sử dụng thư viện để tìm kiếm các thông tin về y tế đã tăng hơn 38% trong độ tuổi thanh niên, tăng hơn 38% với nam giới và tăng hơn 29% với nữ giới.

Khuyến nghị

Ghi nhận những kết quả đạt được trong việc chính phủ các nước đã biến các thư viện công cộng thành đối tác để thúc đẩy hoạt động sử dụng Internet công cộng, các thành viên liên minh của Beyond Access và Internet Society khuyến nghị các chính phủ nên xây dựng các chính sách để đầu tư phát triển cho các thư viện công cộng.

Đối với Chính phủ các nước

Chính phủ các nước cần chính thức thừa nhận rằng: Thư viện công cộng là địa chỉ phù hợp để cộng đồng dân cư được truy cập Internet miễn phí, cần thiết lập các chương trình và xây dựng các mối quan hệ với các đối tác để cung cấp các dịch vụ Internet miễn phí tại các điểm thư viện.

Các thư viện công cộng có mặt ở hầu hết mọi quốc gia và trong mọi nền văn hóa – chúng được xem như các thiết chế có nhiệm vụ hỗ trợ việc tiếp cận thông tin. Với những chính sách và sự hỗ trợ đúng đắn, thư viện có thể được xem là cơ quan có tính bền vững, chi phí hiệu quả cho việc truy cập Internet toàn cầu. Các hoạt động được nhà nước cấp kinh phí thường mang tính ổn định hơn, ít chịu tác động của các mốc thời hạn ngắn mà có thể ảnh hưởng tới các hoạt động khác. Bằng việc đưa dịch vụ truy cập Internet vào các thư viện công cộng, tất cả mọi người, không phân biệt điều kiện kinh tế hoặc vị trí địa lý, đều có thể tiếp cận thông tin để góp phần cải thiện cuộc sống của họ.

Một số chính phủ như Moldova hoặc Ba Lan đã triển khai các chương trình cho phép truy cập Internet miễn phí hoặc với mức phí thấp ở các thư viện công cộng và/ hoặc thương thuyết với các công ty truyền thông tư nhân để có được mức cước giảm giá cho các thư viện công cộng. Các chương trình này có thể xem là các mô hình mẫu cho các quốc gia khác.

Chính phủ cần gắn các thư viện với các kế hoạch liên quan đến ICT và mở rộng mạng liên thông cũng như các chính sách liên quan đến số hóa

Các thư viện nên giữ vai trò trọng tâm trong các hoạt động đào tạo về kiến thức thông tin và truyền thông. Nhiều chính phủ hy vọng sẽ làm tăng một số lượng đáng kể kiến thức của người dân về máy tính cũng như số lượng người dân được sử dụng ICT, nhưng bên cạnh đó, luôn có những cơ hội để các thư viện công cộng được phối hợp đầy đủ hơn và phát huy tối đa giá trị thư viện trong các kế hoạch hoạt động của chính phủ.

Bởi chính phủ luôn muốn thiết lập hoặc tái đánh giá các kế hoạch về ICT để điều tiết nhiều hơn nữa việc sử dụng Internet cho các mục đích phát triển như giáo dục và kinh doanh, thư viện công cộng cần được xem xét với vai trò là các đối tác.

Thư viện công cộng có thể hỗ trợ các chính phủ trong việc thiết lập một xã hội truyền thông, dựa trên nền tảng tri thức và phát triển theo định hướng – điều này cho phép đạt được sự tăng trưởng về mặt kinh tế xã hội thông qua sự gắn kết của ICT vào đời sống của con người.

Kiến nghị với các thư viện

Cán bộ thư viện phải được tham gia vào các hoạt động tập huấn ICT

Cán bộ thư viện phải tích cực đề xuất để được tham gia các hoạt động tập huấn về ICT nhằm mục đích có thể thực hiện các chương trình liên quan nhu cầu thiết yếu của cộng đồng và phát triển kỹ năng sử dụng Internet của người dân. Chỉ với hoạt động tập huấn này, các cán bộ thư viện mới có thể hướng dẫn người dân sử dụng ICT vào mục đích phát triển. Cán bộ thư viện phải đảm bảo chắc rằng các thư viện công cộng phải tương thích với cộng đồng mà thư viện phục vụ và họ - những cán bộ thư viện – phải luôn nhấn mạnh rằng: Chính phủ và chính quyền địa phương luôn ưu tiên cho các hoạt động tập huấn về ICT trong thư viện.

Các thư viện cần tham gia vào các chương trình hoạt động của địa phương và của quốc gia cũng như các chương trình nghị sự về chính sách liên quan đến Internet, số hóa, truy cập băng thông rộng và dữ liệu mở.

Khi chính phủ thuyết phục các đối tác trong việc đề ra các chính sách liên quan đến số hóa và tiếp cận công nghệ dành cho tất cả mọi người, các cán bộ thư viện cần nhấn mạnh đến vai trò của mình trong mọi cuộc nghị sự. Trong khuôn khổ các chương trình chủ chốt liên quan đến thông tin, cộng đồng thư viện cần khẳng định được tầm quan trọng của các thư viện công cộng như chiếc cầu nối giữa những cộng đồng chưa được sử dụng dịch vụ với tiềm năng của Internet.

Nguồn dịch: <http://beyondaccess.net/wp-content/uploads/2012/11/LibrariesPublicAccessv2.pdf>

Beyond Access là chương trình hợp tác của nhiều tổ chức như: IREX, EIFL, IFLA, Makaia, TASCHA, The Rieken Foundation và READ Global, với sự hỗ trợ của tổ chức Bill & Melinda Gates Foundation. Bản tin nói trên cũng được tổ chức Internet Society đồng tài trợ.

Nguồn: Ngô Hồng Diệp dịch, Tạp chí Thư viện Việt Nam, Tr. 64-67.

Theo sobn.ninhthuan.gov.vn